

Sangdrossel *Turdus philomelos*

Song thrush

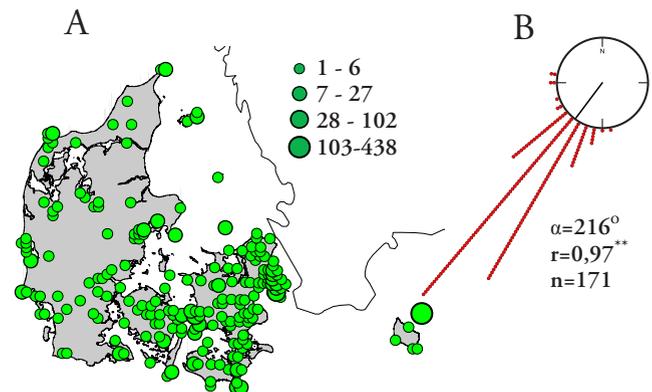


Fig. 2. A) Mærkningslokaliteter for fugle, som senere er genmeldt, samt artens danske yngleudbredelse (1993-96). Ringing sites for birds later recovered, and breeding distribution (1993-96). B) Retning af direkte efterårstræk (aug-dec, >100 km). Direction of direct autumn migration (Aug-Dec, >100 km).

Sangdrosslen yngler primært i nåle- og blandingsskov og er en almindelig ynglefugl over hele Danmark. Arten er udbredt over det meste af Europa, og de nord- og nordøstlige bestande trækker til Sydvesteuropa, fåtalligt også til Nordafrika (Ashmole 1962). De sydligere bestande er i højere grad stand- eller strejf-fugle. Danmark passeres af trækgæster fra slutningen af marts til begyndelsen af maj, samt fra slutningen af august til begyndelsen af november.

Mærknings- og genmeldingsdata

I Danmark blev den første sangdrossel ringmærket i 1918, og i alt er 71.231 fugle blevet mærket (fig. 4). Flest fugle blev mærket i sidste halvdel af 1980'erne og starten af 1990'erne. Alene i 1987 blev det til 3.507 mærkninger. Af de mærkede fugle er 1.282 genmeldt. De genmeldte fugle stammer fortrinsvis fra mærkninger i landets østlige egne (fig. 2A). Fuglene er mærket fra marts til og med november, flest dog i maj og sep-

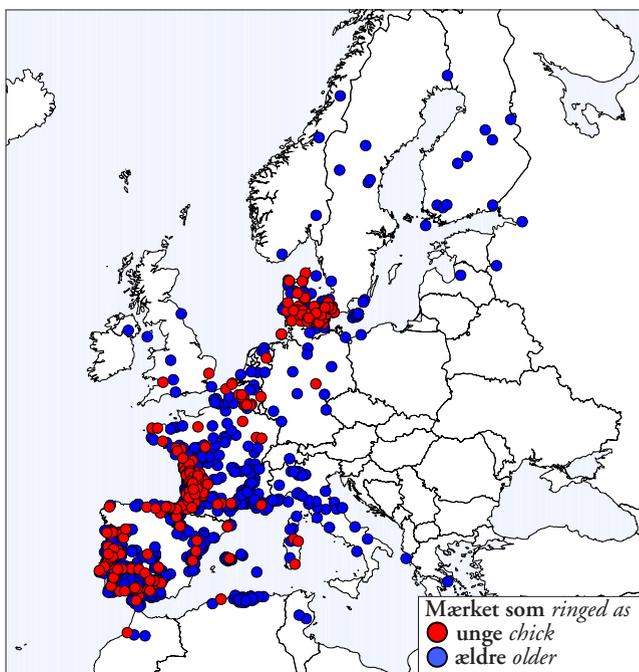


Fig. 1. Samtlige genfund af sangdrossel ringmærket i Danmark (n=1.300). All recoveries of song thrush ringed in Denmark (n=1,300).

Fakta Facts

Mærkninger Birds ringed	71.231
Genmeldinger Recoveries	
Antal genmeldinger No. of recoveries	1.300
-heraf uden for Danmark Recovered abroad	927(71%)
Antal fugle No. of individuals	1.282
-heraf mærket som unger Ringed as chicks	384(30%)
Genmeldingsandel Proportion recovered	1,8%
Mærket i udlandet og genmeldt i Danmark Ringed abroad and recovered in Denmark	101
Ekstremer Extremes	
Højeste alder Oldest bird	17 år 6 mdr.v
Længste afstand Longest dist.	Marokko Morocco 2.863 km
Nordligst Northernmost	Finland Finland (66° 18'N)
Sydligst Southernmost	Marokko Morocco (33° 44'N)
Østligst Easternmost	Rusland Russia (30° 47'E)
Vestligst Westernmost	Portugal Portugal (09° 20'W)

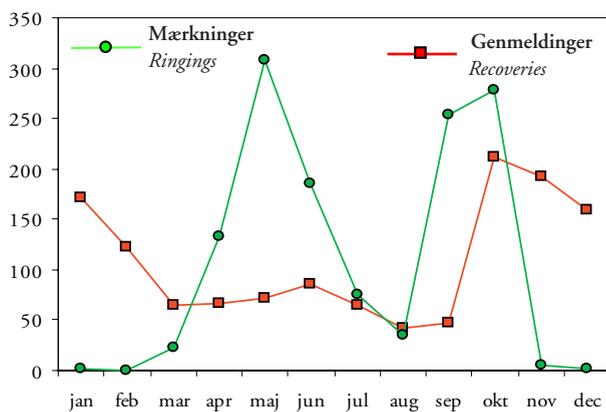


Fig. 3. Mærknings- og genmeldingsmåned for genfund af sangdrossel. Month of ringing and recovery for recovered song thrush.

tember-oktober (fig. 3). 71 udvoksede sangdrossler er mærket i perioden juni-juli og er dermed sandsynlige danske ynglefugle. Desuden er 384 af de genmeldte fugle mærket som redeunger. En stor del af de resterende fugle, som altså er mærket uden for yngletiden, er trækfugle fra de øvrige nordiske lande. I Danmark er der desuden genfundet 101 sangdrossler, ringmærket i udlandet.

Træk - og overvintring

Danske ynglefugle. De danske sangdrossler er trækfugle. Ynglefuglene forlader Danmark i september. Trækretningen går fra Danmark mod sydvest til Sydvestfrankrig, Spanien, Portugal og i mindre grad Italien og Nordafrika. Den gennemsnitlige trækretning for østdanske fugle (216°), er en smule mere vestlig end retningen jyske og fynske fugle (213°) ($P < 0,05$).

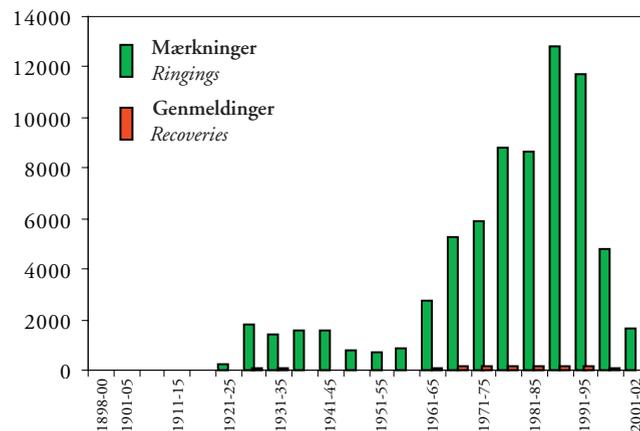
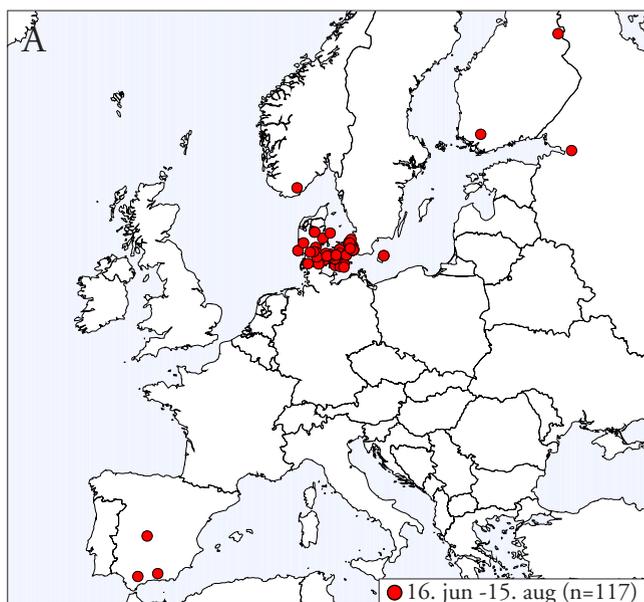


Fig. 4. Mærknings- og genmeldingsår for sangdrossel ringmærket i Danmark. Ringing and recovery year of song thrush ringed in Denmark.

De tidligste fugle er genmeldt fra Sydvestfrankrig allerede i september, men hovedparten af fuglene når dog først vinterkvarteret i oktober. Genmeldingerne syd for Pyrenæerne er fortrinsvis fra november. Gennemsnitspositionen ligger i vinterperioden klart syd for Danmark ($P < 0,01$), med flest genfund af danske ynglefugle fra det sydvestlige Frankrig, Spanien og Portugal samt i mindre grad i Nordafrika. To fugle er fundet døde i Danmark om vinteren, men i begge tilfælde har det drejet sig om unge fugle i deres første vinter.

Forårstrækket forløber væsentligt hurtigere end efterårstrækket; således er gennemsnitspositionen for de danske fugle i Sydvestfrankrig i marts og i Danmark i april. Genmeldingerne i forårsmånederne er generelt mere vestlige end i efterårsmånederne, og returtrækket ser ud til foregå over en smallere front (fig. 6B).

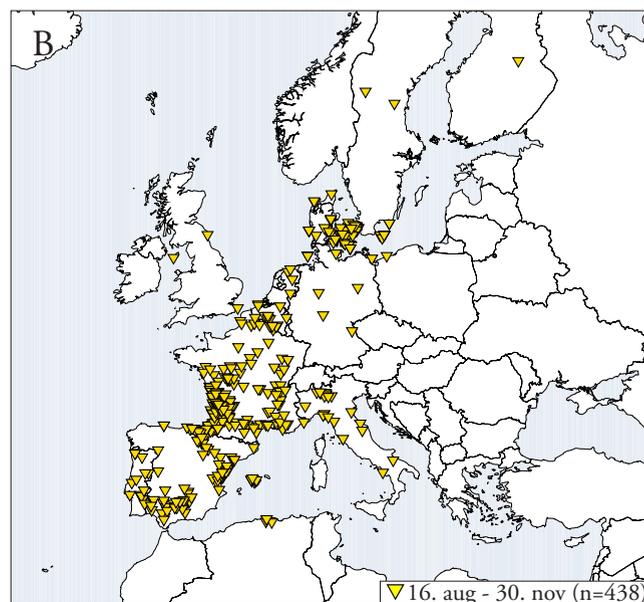


Fig. 5. Genmeldinger fra A) yngletiden og B) efterårsperioden af sangdrossel ringmærket i Danmark. Recoveries during A) the breeding season and B) autumn of song thrush ringed in Denmark.

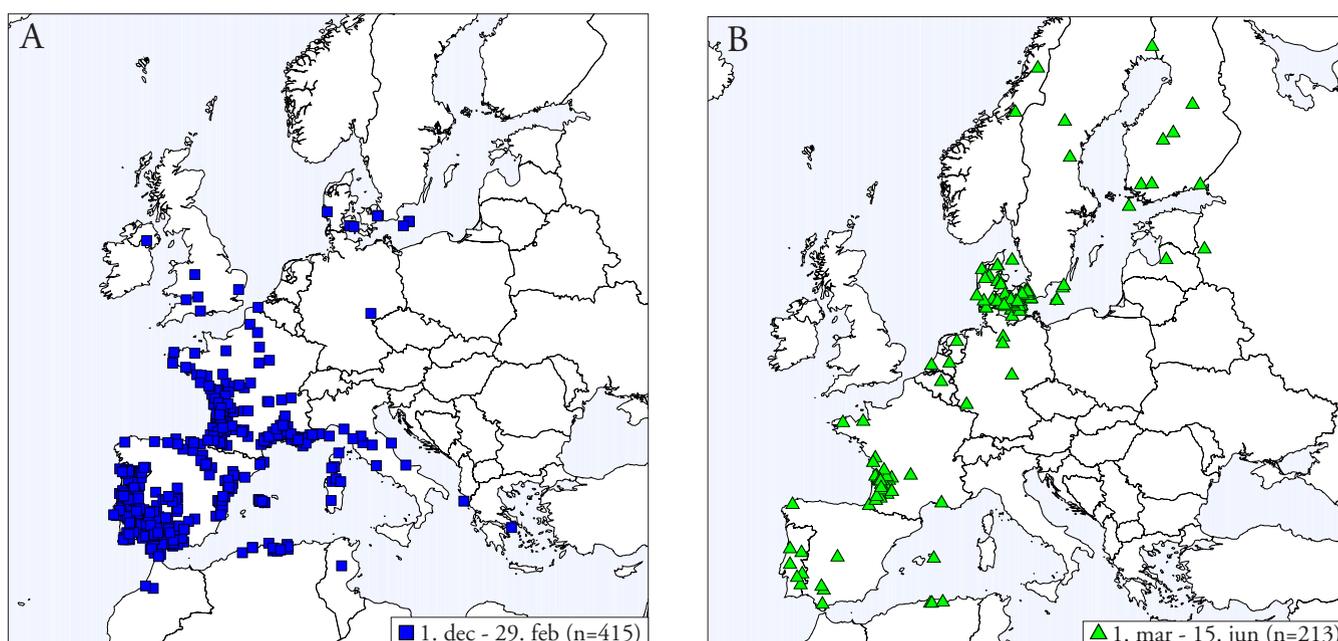


Fig. 6. Genmeldinger fra A) vinterperioden og B) forårsperioden af sangdrossel ringmærket i Danmark. *Recoveries during A) winter and B) spring of song thrush ringed in Denmark.*

Af fugle mærket som unger eller som udvoksede i yngletiden (juni-juli) er 22 genmeldt i yngletiden i et efterfølgende år. Alle disse er genfundet i Danmark; 14 (64%) er genfundet på samme lokalitet, hvor de blev mærket, og 17 (77%) mindre end 6 km fra mærkningsstedet. Den længste afstand var 80 km, fra Slagelse til Herlev, og blev tilbagelagt af en voksen ynglefugl mellem juni 1973 og juni 1974. Det tyder således på, at sangdrosslerne fra år til år er relativt trofaste over for deres tidligere yngleområde, og at fuglene i mange tilfælde yngler tæt på, hvor de blev opfostret.

Trækgæster. En del af de fugle, der er mærket uden for yngletiden, er trækgæster fra de nordligere bestande. Der er et stort tidsmæssigt sammenfald mellem mærkningsdatoen for de genmeldte sangdrossler (fig. 3) og det observerede træk (Olsen 1992), som begge toppe i september-oktober. At dømme efter genmeldingerne i yngletiden stammer trækgæsterne primært fra Sverige, Norge, Finland og i mindre grad Rusland (fig. 1 og fig. 8). Enkelte genmeldinger fra Spanien i sommerperioden drejer sig enten om oversomrende fugle eller tilfælde hvor finderens har fejldateret fundet.

Der er et stort sammenfald mellem overvintringsområderne for de danske ynglefugle og de øvrige danskmærkede fugle. Fugle, som er mærket uden for yngletiden, er dog hyppigere blevet genmeldt fra relativt østlige egne som Frankrigs Middelhavskyst, Valencia-området i Spanien samt Italien og Algeriet (fig. 1). Fugle, mærket i det østlige Danmark har også et lidt østligere vintergennemsnit end fugle, mærket i Vestdanmark ($P < 0,01$). Dette er i overensstemmelse

med tidligere studier, som har vist, at hele den skandinaviske bestand trækker over en bred front i sydvestlig retning. Dette bevirker, at fugle fra de østlige bestande passerer og overvintrer i østligere områder end fugle fra de vestlige bestande (Ashmole 1962, Rasmussen 1993b). På samme måde er der forskel på nordlige og sydlige bestandes trækforhold. De nordlige bestande fra Skandinavien og Finland overvintrer sydligere end de sydlige bestande fra Holland, Belgien og Nordvesttyskland (Ashmole 1962) (overspringstræk se kap. 4).

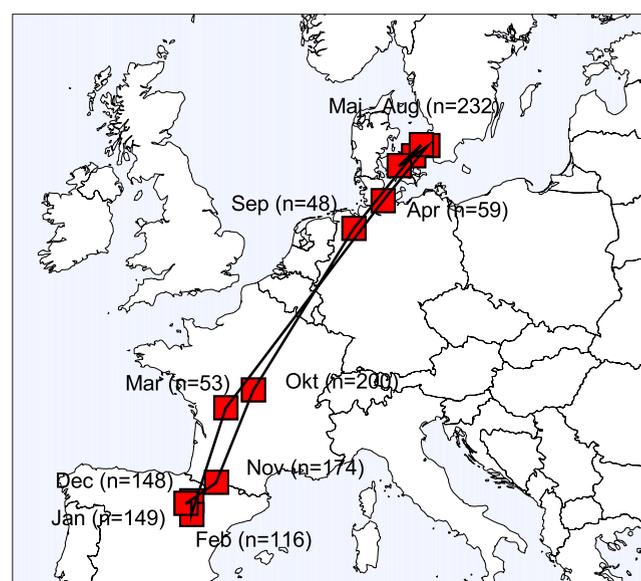


Fig. 7. Månedlige gennemsnitspositioner for sangdrossel ringmærket i Danmark. *Monthly mean positions for song thrush ringed in Denmark.*

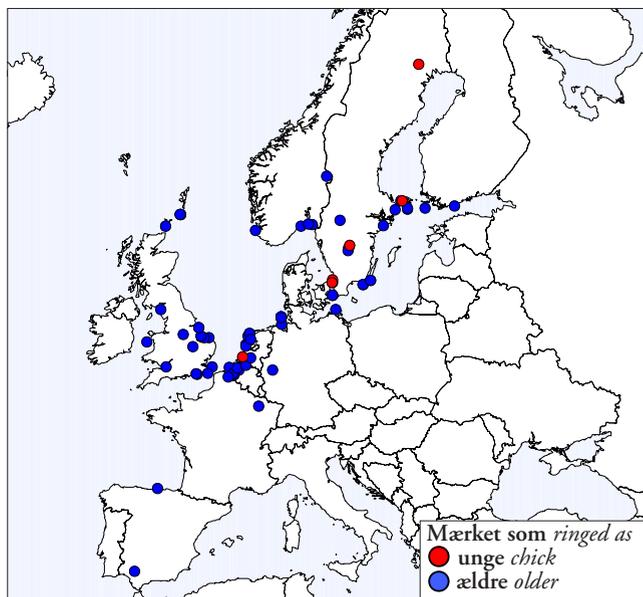


Fig. 8. Mærkningslokaliteter for sangdrossel ringmærket i udlandet og genmeldt i Danmark (n=101). Ringing sites for song thrush ringed abroad and recovered in Denmark (n=101).

Umiddelbart er der ikke tidsmæssig forskel på trækket hos de danske ynglefugle og trækgæsterne. Begge når det sydlige Europa i november, hvilket for en stor del af trækfuglene vil sige én til halvanden måned efter mærkningen. Enkelte fugle er dog væsentlig hurtigere, bl.a. en fugl der fløj fra Hanstholm til Castellon i Spanien på 8 dage (1973 km; 247 km/døgn).

Forårstrækket forløber, ligesom for de danske fugles vedkommende, hurtigere end efterårstrækket.

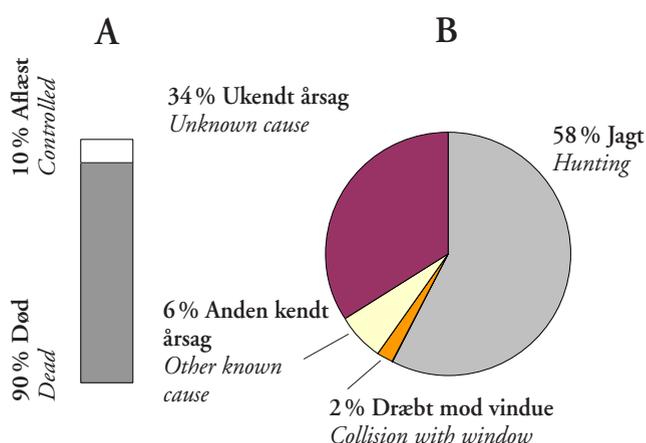


Fig. 9. A) Genmeldingsårsager (n=1.300) og B) dødsårsager (n=1.176) for sangdrossel ringmærket i Danmark. A) Cause of recovery (n=1,300) and B) cause of death (n=1,176) for song thrush ringed in Denmark.

Vintergennemsnittet for ungfugle i første vinter er generelt lidt nordligere end for de ældre fugle ($P < 0,001$).

Størstedelen af de udenlandsk-mærkede sangdrossler, der er fundet i Danmark, er mærket i træktiden, dvs. i marts-april og september-oktober, og genfundet i Danmark i april-maj og oktober. De udenlandske mærkninger er udført inden for de samme områder, som de dansk-mærkede sangdrossler er genfundet i. De udenlandske mærkninger udfylder dog en del huller i den sydlige og mellemste del af Sverige (fig. 8).

Genmeldings- og dødsårsager

Hovedparten af de genmeldte sangdrossler er indrapporteret som døde (fig. 9A). 58 % af de genmeldte døde fugle er døde som følge af jagt (fig. 9B), heraf er 45 % nedlagt i Frankrig, 31 % i Spanien og 14 % i Portugal. Sangdrosslen er i Sydeuropa og Nordafrika et yndet jagtbytte (McCulloch m.fl. 1992). I Frankrig, Spanien, Portugal og Italien bliver fuglene primært skudt, mens man i Algeriet (og tidligere i Belgien) primært benytter sig af fangst (Tucker m.fl. 1990). Mens omfanget af småfuglejagten for de fleste arter vedkommende er aftaget i de sidste årtier, er sangdrosslen som en af de få småfugle blevet mere efterstræbt (McCulloch m.fl. 1992).

En mindre del af de dansk-mærkede sangdrossler er dræbt efter kollision mod vinduer, biler og elledninger.

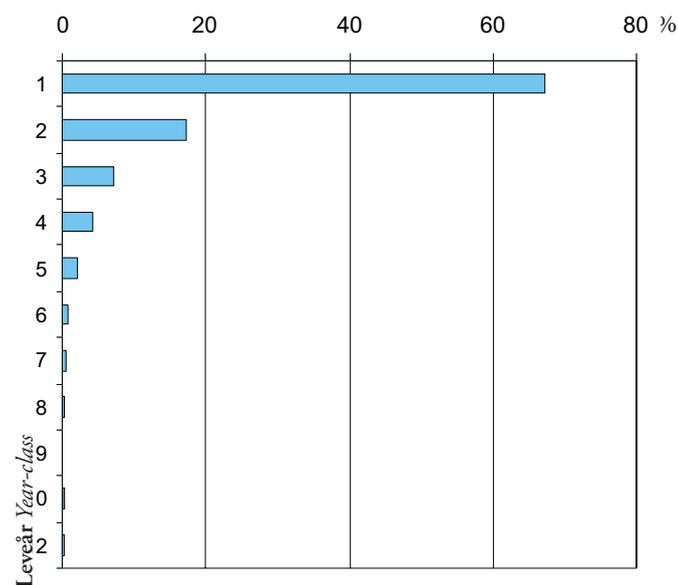


Fig. 10. Aldersfordeling for sangdrossel ringmærket som unger eller ungfugle i deres første efterår og genmeldt som døde (n=685). Distribution on year-class of song thrush ringed as nestlings or juveniles in their first autumn and recovered as dead (n=685).

Desuden er enkelte fugle indrapporteret som dræbt af katte eller rovfugle.

Blandt sangdrosler ringmærket som unger eller ungfugle og genmeldt som døde er 67% indrapporteret i løbet af deres første leveår (fig. 10). Den længstlevende danskmærkede sangdrossel blev mindst 17 år og 6 måneder. Fuglen blev mærket som voksen ved Korsør i sommeren 1974 og genfundet som trafikdræbt i december 1990. Denne sangdrossel er den ældste i Europa til dato (Staav 1998).

English summary

The song thrush is a common breeding bird all over Denmark and a common passage migrant in August–November and March–May. In Denmark the first song thrush was ringed in 1918, with most ringed in the second half of the 1980s and first half of the 1990s. The majority of the ringed birds were ringed in eastern Denmark, and most in September–October and May. Both birds from the Danish population and pas-

sage migrants have been recovered. The Danish song thrushes are migratory, leaving Denmark in September. The migration is directed towards the SW. Danish birds winter in southwest France, Spain, Portugal and also in Italy and North Africa. The first birds are recovered from the winter quarters in September but the majority arrive in October. Recoveries south of the Pyrenees are mainly from November. The mean position of Danish birds is in southwest France in March and in Denmark in April. Many adult birds return to the same breeding site and many breed close to the site where they were born. Migrants from Sweden, Norway, Finland and Russia pass Denmark in September–October. The migrants are recovered in the same areas as Danish birds, although more frequently in the Mediterranean. The winter mean position of young birds in their first winter is a little further north of that of older birds. In spring most migrants pass Denmark in March–April.

The main cause of death is shooting/hunting. Most have been shot in France (45%), Spain (31%) and Portugal (14%).

